

**PROJEKTO „PRISIJUNGUSI LIETUVA“: EFEKTYVI, SAUGI
IR ATSAKINGA LIETUVOS SKAITMENINĖ
BENDRUOMENĖ“ BENDRUOMENIŲ IŠMANUMO TYRIMAS**

2019-05-22

Tyrimą atliko:

Viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų
kompanija „Factus“

TYRIMO METODOLOGIJA

TYRIMO METODOLOGIJA (I)

- **Tyrimo tikslas** – ištirti projekte dalyvaujančių vietos bendruomenių narių naudojimosi internetu, išmaniaisiais įrenginiais, elektroninėmis paslaugomis tendencijas.
- **Tikslinė grupė** – projekte „Prisijungusi Lietuva: efektyvi, saugi ir atsakinga Lietuvos skaitmeninė bendruomenė“ dalyvaujančių vietos bendruomenių nariai.
- **Imties atranka** – taikytas kvotinės atrankos būdas, respondentus atrenkant iš projekte dalyvaujančių vietos bendruomenių, atstovaujančių kiekvieną Lietuvos apskritį.
- **Apklausos forma** – naudotas internetinės apklausos būdas jį derinant su tiesiogine apklausa telefonu.
- **Tyrimo instrumentą** sudarė 6 tematinės dalys:
 - ✓ Skaitmeninių įgūdžių lygis;
 - ✓ Poreikis tobulinti skaitmeninius įgūdžius;
 - ✓ Prieiga prie išmaniųjų įrenginių, interneto bei išmaniųjų įrenginių naudojimo intensyvumas;
 - ✓ Išmaniųjų įrenginių naudojimas atlikti įvairias kasdienes ir darbui reikalingas funkcijas;
 - ✓ Požiūris į skaitmenines technologijas (poreikis naudoti informacines technologijas ir saugus elgesys internete);
 - ✓ Socialiniai demografiniai klausimai.

TYRIMO METODOLOGIJA (II)

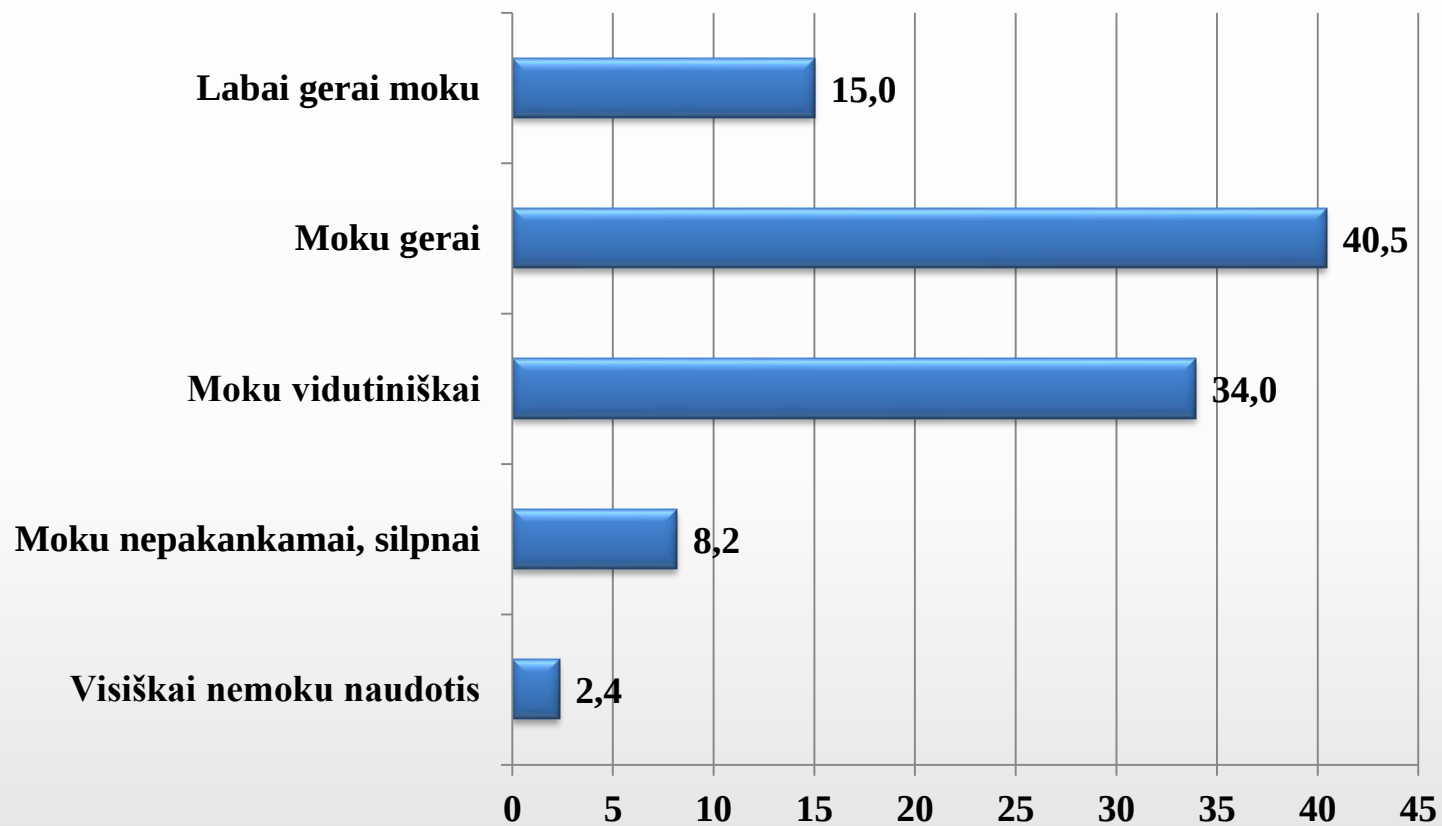
- **Duomenų rinkimas ir tyrimo eiga.** Tyrimas buvo atliekamas 2019 m. kovo 6 d. – balandžio 18 d. Į rezultatų analizę įtraukti 1231 respondentų atsakymai. Tyrimo metu užtikrintas tiriamųjų konfidencialumas ir anonimiškumas.
- **Duomenų analizė.** Tyrimo rezultatai buvo apdoroti IBM SPSS Statistics programa, 21 versija. Norint vaizdžiau pateikti gautus rezultatus buvo naudojama MS Excel programa.
- **Tyrimo ataskaita.** Ataskaitoje pateikiami apibendrinti pagal tiriamuosius klausimus tyrimo rezultatai. Pateikiami apibendrinti duomenys bei pagal atskiras demografines – socialines grupes.
- Atliekant apklausą buvo laikomasi „ICC/ESOMAR International Code of Marketing and Social Research Practise“ taisyklių ir visų socialinių tyrimų kokybės standartų bei socialinių tyrimų etikos principų, užtikrinant tyrimo objektyvumą ir tyrimo rezultatų neviešinimą.

TYRIMO REZULTATAI

1. Sociodemografinės tyrimo dalyvių charakteristikos

- **Lytis:** vyrai (17,5 proc.), moterys (82,5 proc.).
- **Amžius:** 18-86 m. respondentai (amžiaus vidurkis – 48,6 m., standartinis nuokrypis – 13,4m.).
- **Pagrindinis užsiėmimas:** samdomi darbuotojai (66,2 proc.), turintys individualią veiklą, verslo liudijimą (9,3 proc.), ūkininkai (5,5 proc.), namų šeimininkai (5 proc.), asmenys turintys negalią (4,2 proc.), bedarbiai (3,8 proc.), kita (4 proc.).
- **Išsimokslinimas:** turintys aukštąjį išsilavinimą (53,1 proc. (bakalauro laipsnį – 37,3 proc., magistro, daktaro laipsnį – 15,8 proc.)), įgiję aukštesnįjį/spec. vidurinį išsilavinimą (23,4 proc.), profesinį (9,7 proc.), vidurinį išsilavinimą (11 proc.), pagrindinį (2,2 proc.) bei pradinį (0,5 proc.).
- **Gyvenamoji vieta:** didmiestis (15,6 proc.), kitas miestas (rajono centras) (8,1 proc.), miestelis (ne rajono centras) (21,5 proc.), kaimo tipo gyvenvietė (54,8 proc.).
- **Sužino apie savo vietos bendruomenės veiklas:** per „Facebook‘ą“ (72,2 proc.), gyvai „iš lūpų į lūpas“ (60,1 proc.), telefonu (42,7 proc.), bendruomenės tinklalapyje (40,8 proc.), el. paštu (40,2 proc.), kita (3,7 proc.).

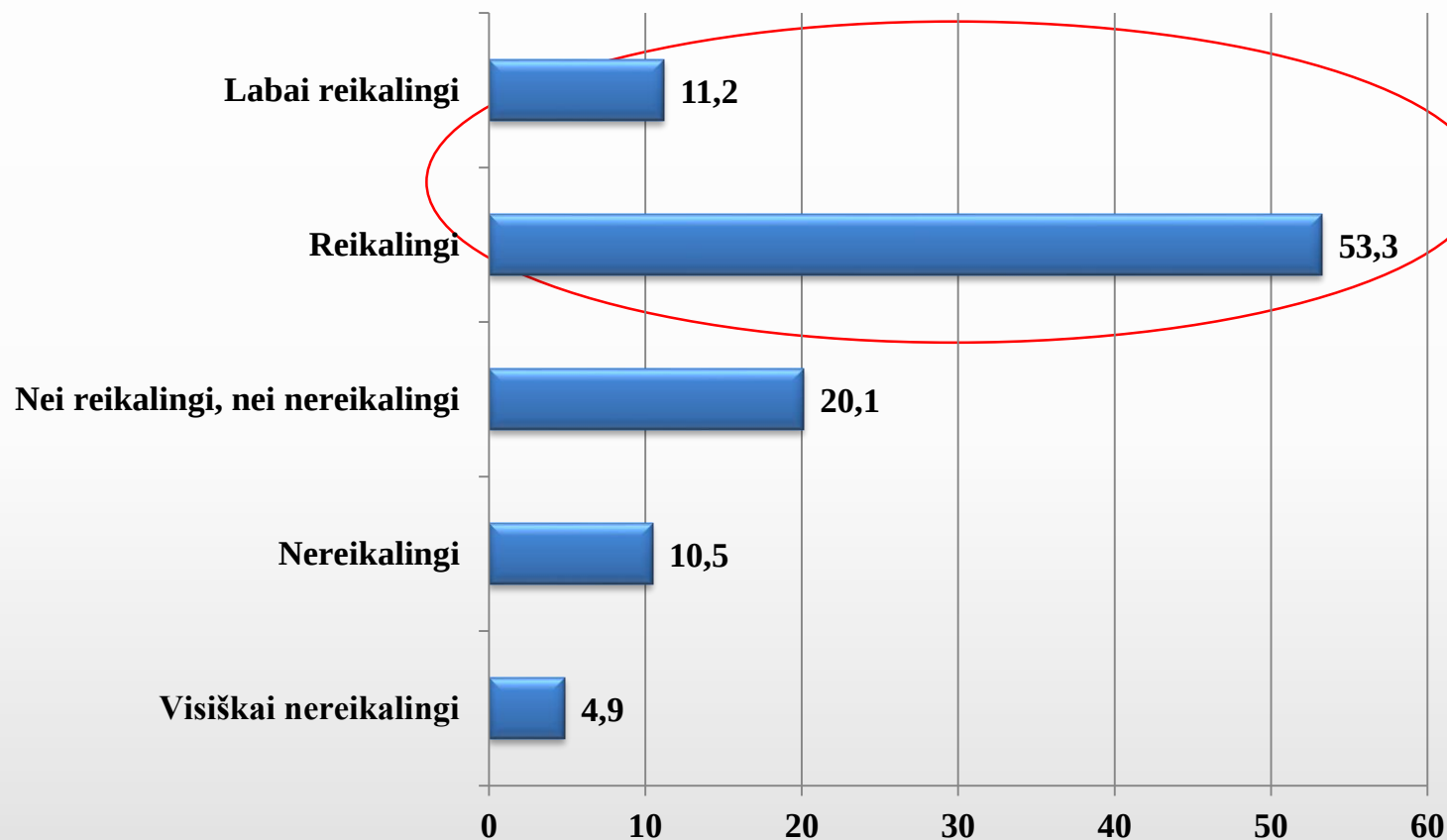
2. Skaitmeninių įgūdžių lygis

Atsakymų į klausimą „Kaip vertinate dabartinį savo bendrą skaitmeninio raštingumo lygį (mokėjimą naudotis kompiuteriu, internetu)?“ pasiskirstymas, proc., N=1231

Moterys, jaunesni respondentai, turintys aukštąjį išsilavinimą, gyvenantys didmiesčiuose ar rajono centruose, dirbantieji, šiuo metu nedirbantys ir ūkininkai geriau vertina savo skaitmeninių įgūdžių lygį, nei vyrai, vyresnio amžiaus tyrimo dalyviai, turintys žemesnį, nei aukštasis išsilavinimą, gyvenantys miesteliuose ar kaimo tipo gyvenvietėse ir pensininkai.

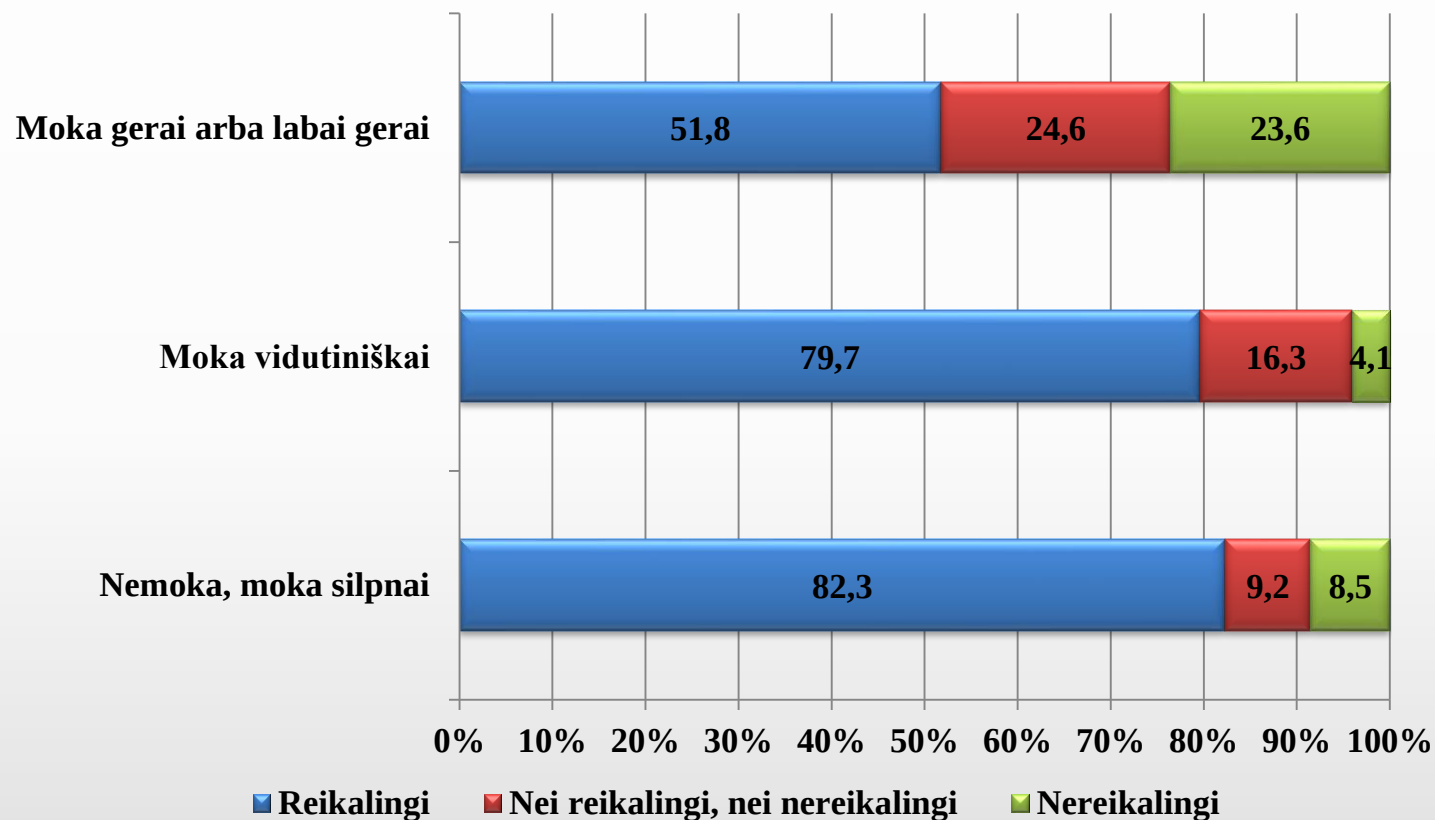
3. Poreikis tobulinti skaitmeninius įgūdžius

Mokymai dažniau būtų reikalingi vyresniems, gyvenantiems miesteliuose ar kaimo tipo gyvenvietėse, dirbantiems, pensininkams, nei jaunesniems, gyvenantiems didmiesčiuose ar rajono centruose, ūkininkams bei šiuo metu nedirbantiems asmenims.

Atsakymų į klausimą „Kaip manote, ar Jums asmeniškai reikalingi mokymai, kuriuose įgytumėte daugiau žinių ir įgūdžių apie tai, kaip naudotis kompiuteriais, internetu, išmaniaisiais telefonais, elektroninėmis paslaugomis ir pan.“ pasiskirstymas, proc., N=1231

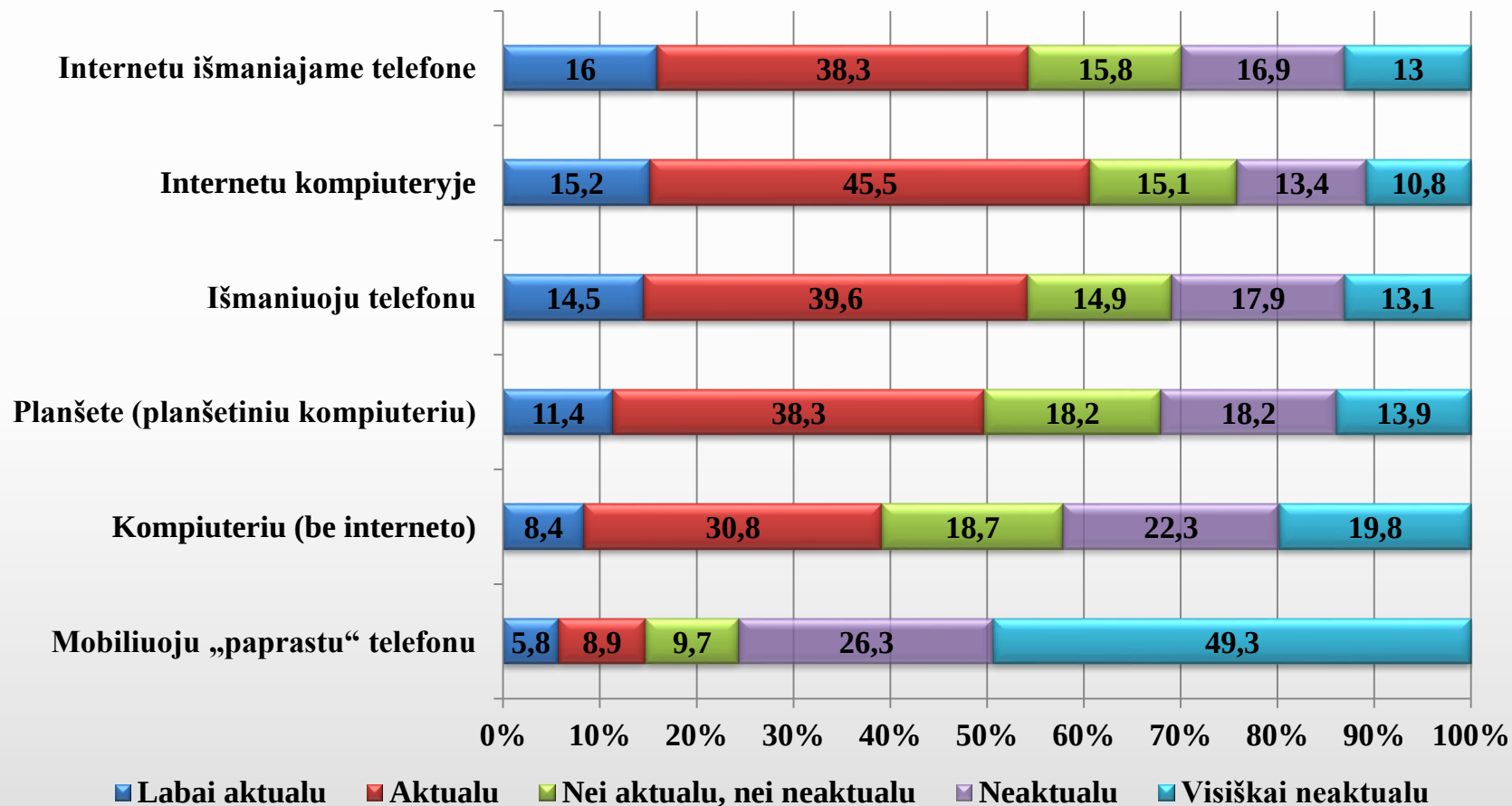
3. Poreikis tobulinti skaitmeninius įgūdžius

Skaitmeninio raštingumo mokymų reikalingumo vertinimas atsižvelgiant į respondentų skaitmeninio raštingumo lygio vertinimą, proc., N=1231

Skaitmeninio raštingumo mokymai reikalingi daugiau nei pusei respondentų savo skaitmeninio raštingumo lygį vertinančių kaip labai gerą ar gerą, beveik keturiems penktadaliams tyrimo dalyvių, kurie nurodo, kad skaitmeninėmis technologijomis moka naudotis vidutiniškai bei daugiau nei keturiems penktadaliams respondentų, kurie teigė kompiuteriu ir internetu naudotis nemokantys ar mokantys silpnai.

3. Poreikis tobulinti skaitmeninius įgūdžius

Žinios ir įgūdžiai kaip naudotis internetu kompiuteryje, planšete, internetu išmaniajame telefone ir išmaniuoju telefonu, aktualesni vyresniems, žemesnį, nei auštasis išsilavinimas turintiems tyrimo dalyviams.

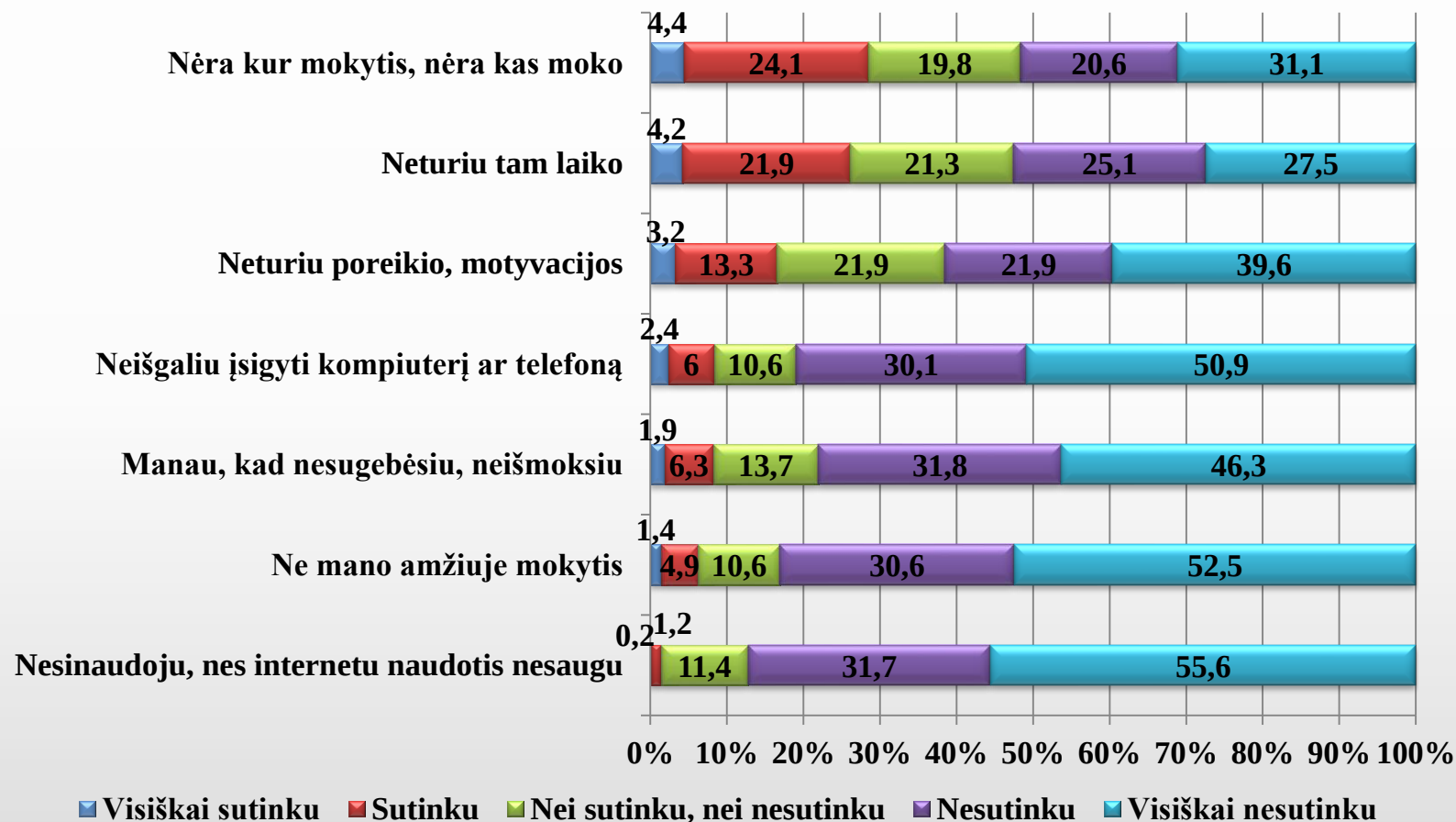
Atsakymų į klausimą „Ar Jums aktualu įgyti naujų žinių ir įgūdžių naudoti šias priemones?“ pasiskirstymas, proc., N=1231

3. Poreikis tobulinti skaitmeninius įgūdžius

Kalbant apie informacines technologijas ir skaitmeninį raštingumą, prašome nurodyti kokio dalyko labiausiai norėtumėte išmokti?

- Dažniausiai respondentai minėjo norintys išmokti dirbti su *Microsoft Office programomis, programomis, kurios reikalingos kūrybiniam tikslams bei naudotis e-paslaugomis* (daugiau nei 100 paminėjimų).
- Pakankamai dažnai respondentai nurodė norintys išmokti *programavimo, bendrai naudotis kompiuteriu/planšete, naudotis išmaniaisiais telefonais ir tobulinti turimus įgūdžius, darbo su įvairiomis programomis (neišskiriant kuriomis) bei interneto svetainės kūrimo/administravimo* (daugiau nei 50 paminėjimų).
- Dalis respondentų nori išmokti „visko“, *naudotis socialiniais tinklais, bendravimo programomis, bendrai naudotis internetu* (daugiau nei 30 paminėjimų).
- Kiti respondentai nori išmokti *skaitmeninio raštingumo (bendrai), saugaus darbo internete, efektyvios informacijos paieškos, naujų technologijų naudojimo* (daugiau nei 20 paminėjimų).
- Kiek mažiau respondentų nori išmokti *duomenų tvarkymo, „atnaujinti, patobulinti turimas žinias“, programėlių kūrimo, anglų kalbos, kuri riboja naudojimąsi technologijomis* (daugiau nei 10 paminėjimų).
- Dar kiek mažiau buvo nurodomas noras išmokti naudotis *elektroniniu paštu, tam tikromis programomis, darbo su duomenų bazėmis, darbo su lentelėmis, programėlių atsisiuntimo, darbo su „debesimis“, reklamos, rinkodaros internete subtilių arba įrenginių priežiūros* (mažiau nei 10 paminėjimų).

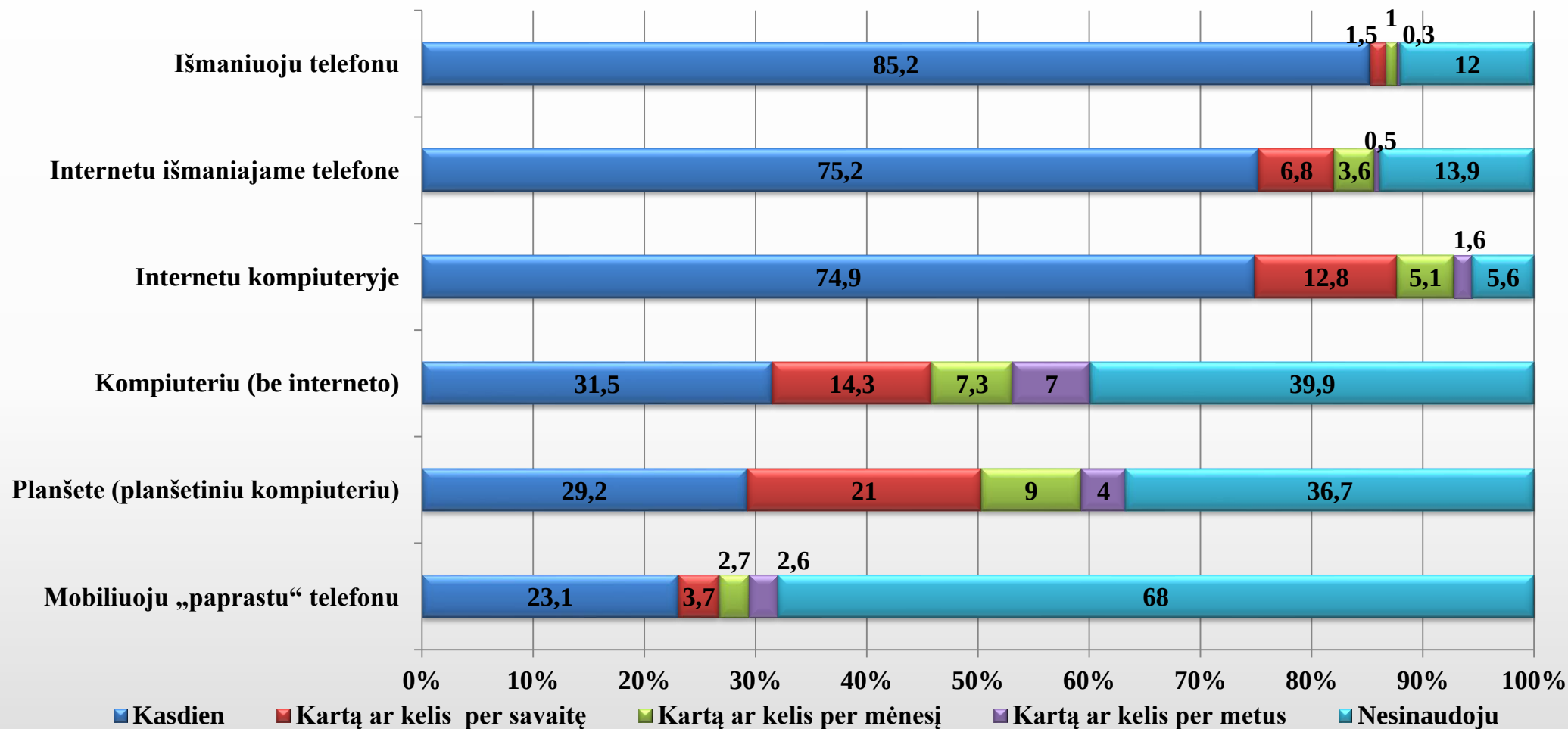
3. Poreikis tobulinti skaitmeninius įgūdžius

Atsakymų į klausimą „Kaip manote, kokie veiksniai yra pagrindinė kliūtis Jums išmokti geriau naudotis skaitmeninėmis technologijomis?“ pasiskirstymas, proc., N=1231

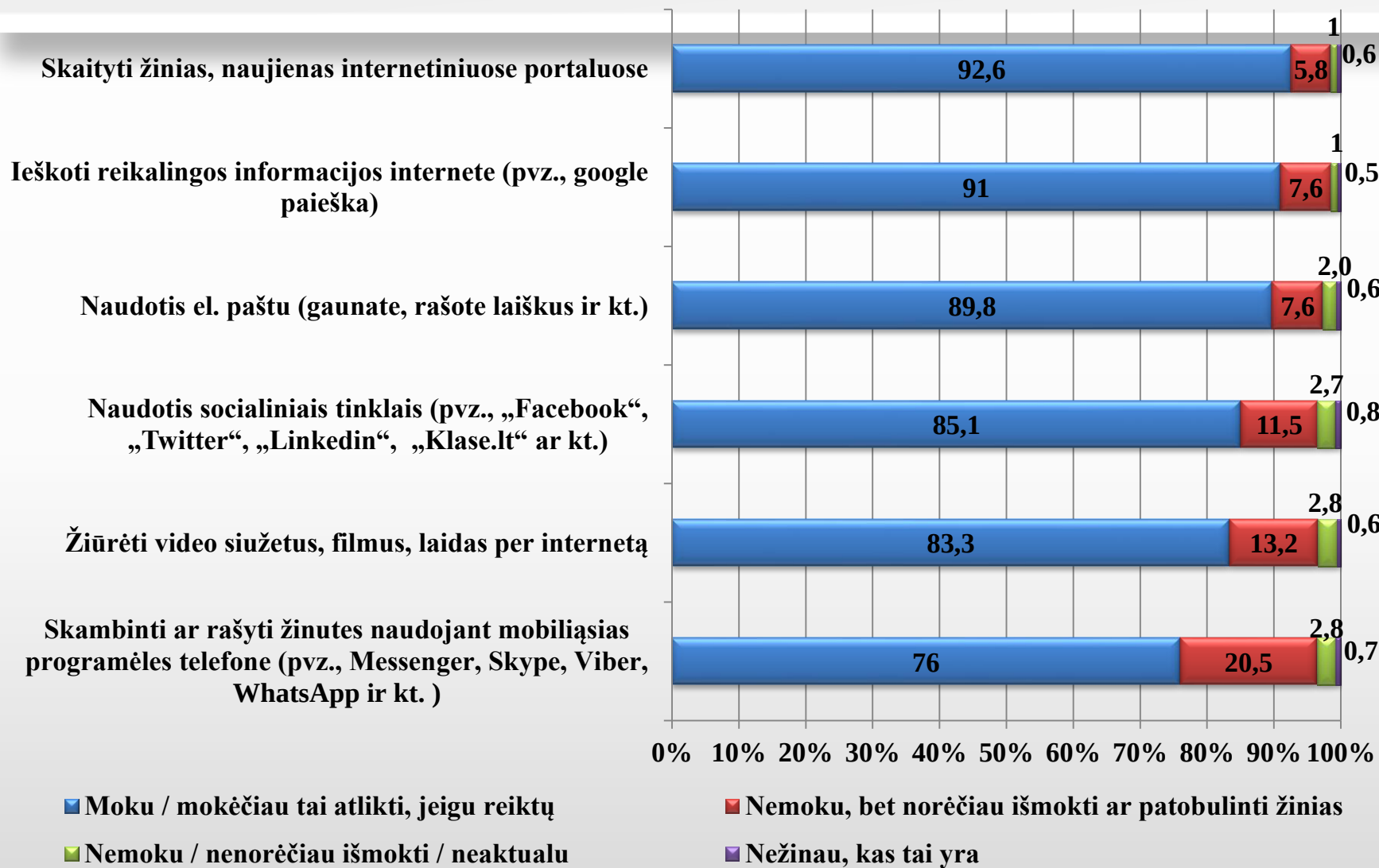
- ✓ *Laiko mokymuisi neturėjimu* dažniau teisinosi jaunesni, nei 65 m. respondentai, ūkininkai bei šiuo metu nedirbantys asmenys.
- ✓ *Amžių kaip kliūtį* dažniau minėjo 65 m. ir vyresni, pensininkai bei aukštąjį išsilavinimą įgiję respondentai.
- ✓ *Savo jėgomis dažniau nepasitikėjo* moterys, 65 m. ir vyresni asmenys ir pensininkai.
- ✓ *Mokymosi vietos ar pamokančio asmens nebuvimą* dažniau minėjo 65 m. ir vyresni respondentai, pensininkai, šiuo metu nedirbantys, gyvenantys miesteliuose ar kaimiško tipo gyvenvietėse.
- ✓ *Neišgalėjimas išigyti kompiuterio ar telefono* kaip kliūtis dažniau buvo minimas asmenų, turinčių žemesnį, nei aukštasis išsilavinimas.
- ✓ *Internetu dėl nesaugumo* dažniau nesinaudoja moterys, 65 m. ir vyresni asmenys, pensininkai bei įgijusieji žemesnį, nei aukštasis išsilavinimas.

4. Prieiga prie išmaniųjų įrenginių, interneto bei išmaniųjų įrenginių naudojimo intensyvumas

Atsakymų į klausimą „Kaip dažnai Jūs naudojate?：“ pasiskirstymas, proc., N=1231

5. Išmaniųjų įrenginių naudojimas atlikti įvairias kasdienes ir darbui reikalingas funkcijas

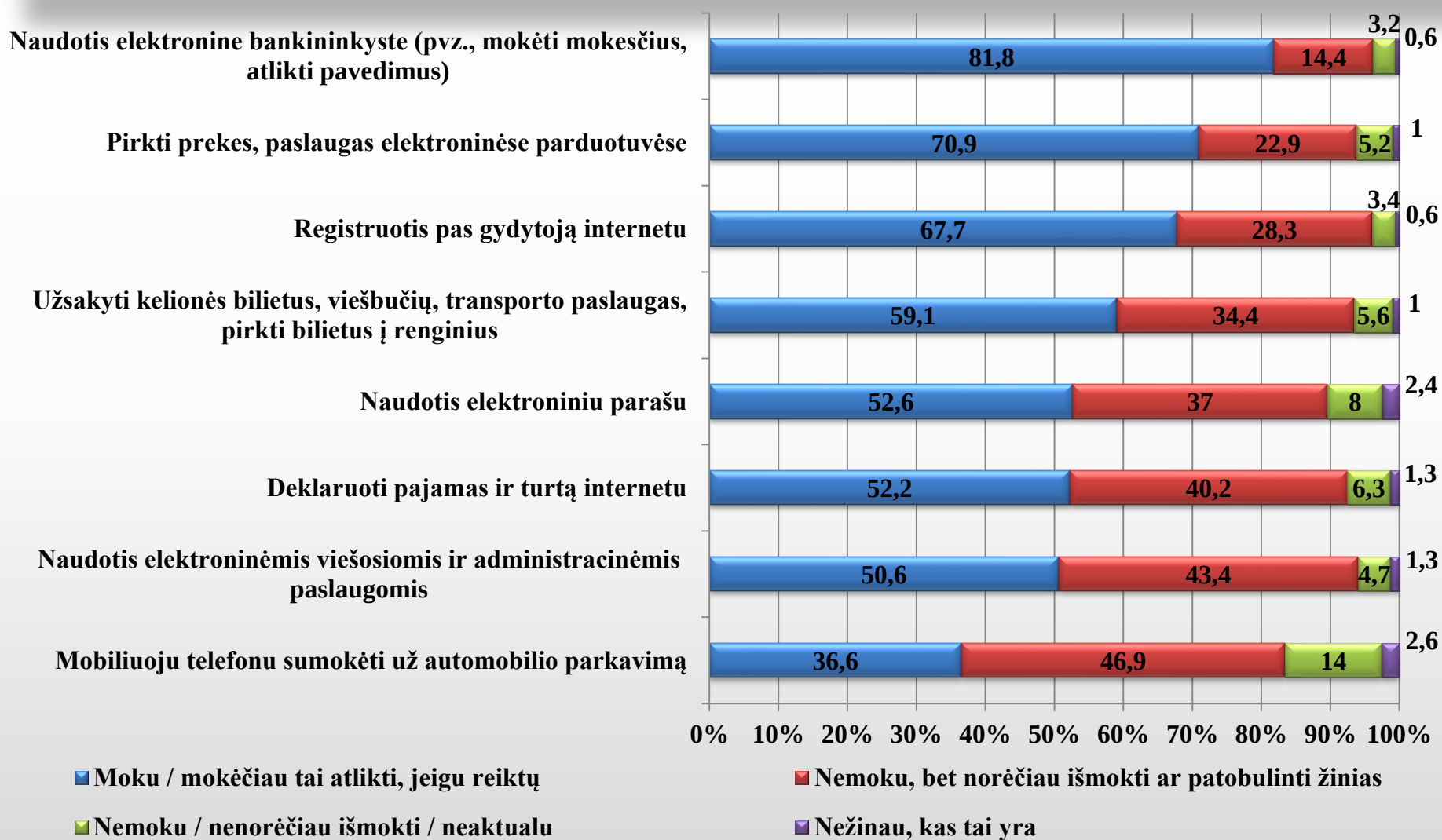

Moterys, jaunesni asmenys, turintys aukštąjį išsilavinimą bei dirbantieji, šiuo metu nedirbantys ar ūkininkai dažniau nurodė mokantys atlikti šiuos veiksmus internete, nei vyrai, vyresni respondentai, įgiję žemesnį, nei aukštasis išsilavinimas bei pensininkai.

Didesnė dalis nemokančių atlikti aptariamas funkcijas internetu norėtų išmokti tai daryti ar patobulinti žinias.

Atsakymų į klausimą „Nurodykite, kuriuos iš žemiau išvardintų veiksmų atliekate internetu ir ar būtų poreikis to išmokti, patobulėti?“ pasiskirstymas, proc., N=1231

5. Išmaniųjų įrenginių naudojimas atlikti įvairias kasdienes ir darbui reikalingas funkcijas

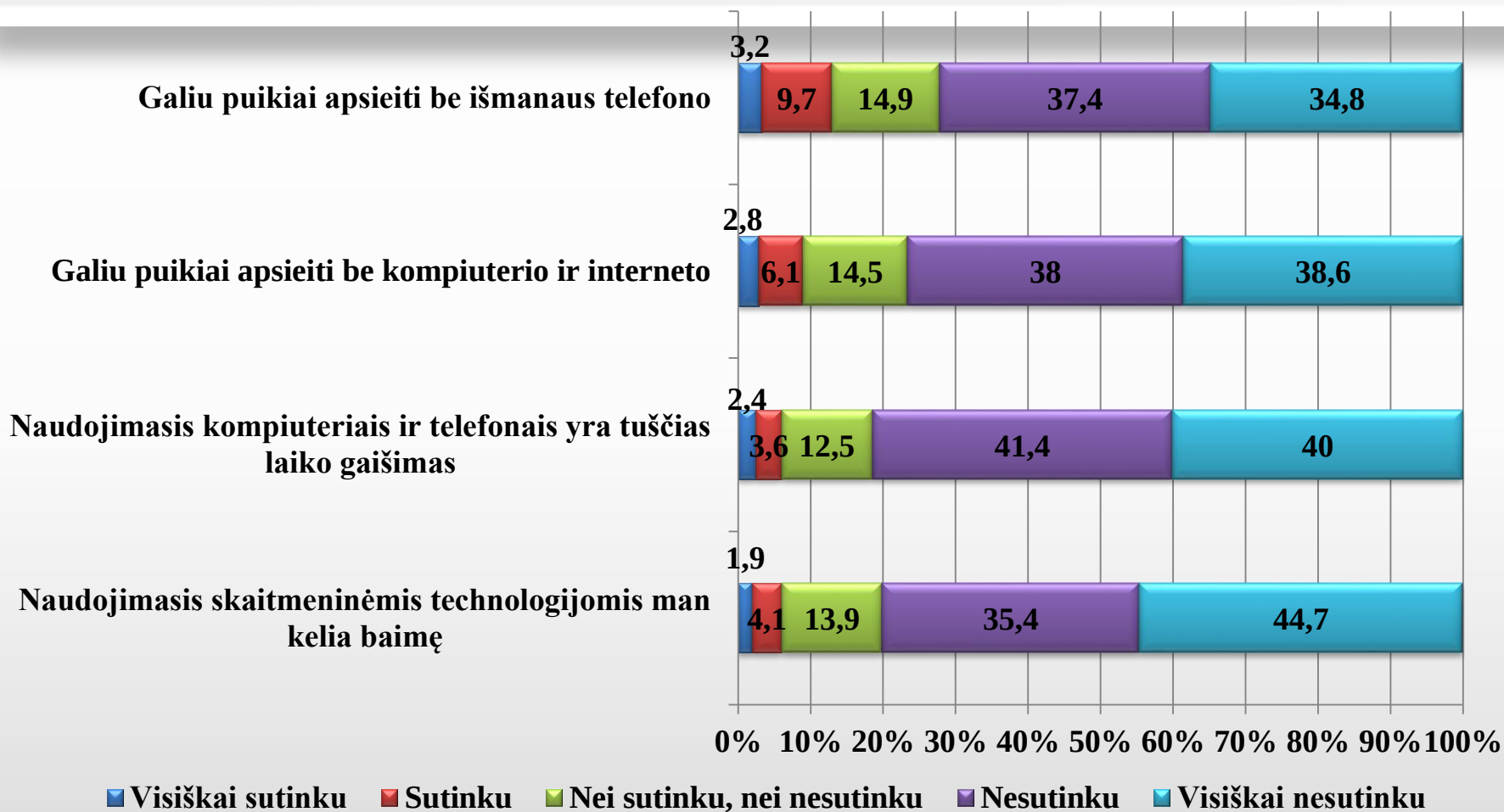

Jaunesni asmenys, turintys aukštąjį išsilavinimą bei dirbantieji, šiuo metu nedirbantys ar ūkininkai, gyvenantys didmiesčiuose ar rajono centruose dažniau nurodė mokantys atlikti šiuos veiksmus internete, nei vyresni respondentai, įgiję žemesnį, nei aukštasis išsilavinimas, pensininkai, bei gyvenantys miesteliuose ar kaimo tipo gyvenvietėse. Moterys dažniau nei vyrai nurodė mokančios naudotis elektronine bankininkyste, registruotis pas gydytoją internetu bei naudotis elektroniniu parašu, o vyrai dažniau nei moterys – naudotis elektroninėmis viešosiomis ir administracinėmis paslaugomis bei mobiliuoju telefonu sumokėti už automobilio parkavimą.

Didesnė dalis nemokančių atlikti aptariamas funkcijas internetu norėtų išmokti tai daryti ar patobulinti žinias.

Atsakymų į klausimą „Nurodykite, kuriuos iš žemiau išvardintų veiksmų atliekate internetu ir ar būtų poreikis to išmokti, patobulėti?“ pasiskirstymas, proc., N=1231

6. Poreikis naudoti informacines technologijas

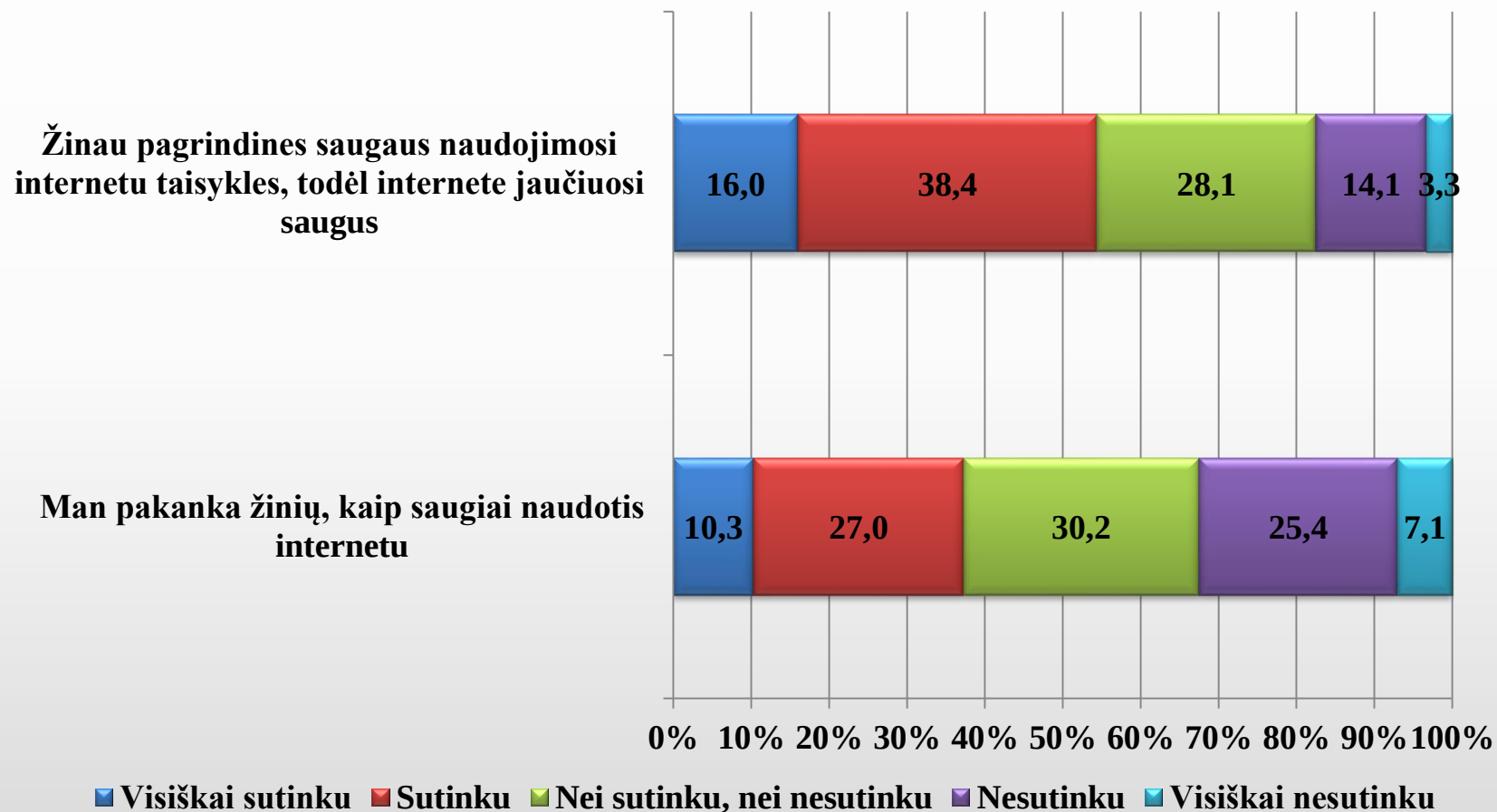

Vyrai, 18-29 m. ir 65 m. ir vyresni tyrimo dalyviai, įgiję žemesnį, nei aukštasis išsilavinimą, pensininkai dažniau pritarė teiginiui, kad jie galėtų puikiai apsieiti be kompiuterio ir interneto ar be išmaniojo telefono.

65 m. ir vyresni respondentai, pensininkai, įgijusieji vidurinį ar žemesnį, nei vidurinis išsilavinimą dažniau prisipažino, kad naudojimasis skaitmeninėmis technologijomis jiems kelia baimę.

Teiginių, susijusių su poreikiu naudoti skaitmenines technologijas, vertinimas, proc., N=1231

7. Saugus elgesys internete

Su minėtais teiginiais dažniau sutiko jaunesni, aukštąjį išsilavinimą turintys bei dirbantys asmenys, nei vyresni, turintys žemesnį, nei vidurinį išsilavinimą bei pensininkai.

Teiginių, susijusių su saugiu elgesiu internete, vertinimas, proc., N=1231

TYRIMO IŠVADOS

IŠVADOS (I)

- Daugiau nei pusė respondentų yra įgudę vartotojai ir savo skaitmeninių įgūdžių lygį vertina kaip gerą arba labai gerą. Kiek mažiau nei trečdalis skaitmeninėmis technologijomis moka naudotis vidutiniškai, kiek mažiau nei dešimtadalis nepakankamai, silpnai, o 2,4 proc. skaitmeninių įgūdžių visai neturi. Moterys, jaunesni respondentai, turintys aukštąjį išsilavinimą, gyvenantys didmiesčiuose ar rajono centruose, dirbantieji, šiuo metu nedirbantys ir ūkininkai geriau vertina savo skaitmeninių įgūdžių lygį, nei vyrai, vyresnio amžiaus tyrimo dalyviai, turintys žemesnį, nei aukštasis išsilavinimą, gyvenantys miesteliuose ar kaimo tipo gyvenvietėse ir pensininkai.
- Beveik dviem trečdaliams (64,5 proc.) respondentų, nepriklausomai nuo esamo skaitmeninio raštingumo lygio, reikalingi mokymai, kuriuose jie įgytų daugiau žinių ir įgūdžių apie tai, kaip naudotis kompiuteriais, internetu, išmaniaisiais telefonais, elektroninėmis paslaugomis ir pan. Mokymai dažniau būtų reikalingi vyresniems, gyvenantiems miesteliuose ar kaimo tipo gyvenvietėse, dirbantiems, pensininkams, nei jaunesniems, gyvenantiems didmiesčiuose ar rajono centruose, dirbantiems, ūkininkams ar šiuo metu nedirbantiems asmenims.
- Skaitmeninio raštingumo mokymai reikalingi daugiau nei pusei respondentų savo skaitmeninio raštingumo lygį vertinančių kaip labai gerą ar gerą, beveik keturiems penktadaliams (79,7 proc.) tyrimo dalyvių, kurie nurodo, kad skaitmeninėmis technologijomis moka naudotis vidutiniškai bei daugiau nei keturiems penktadaliams (82,3 proc.) respondentų, kurie teigė kompiuteriu ir internetu naudotis nemokantys ar mokantys silpnai.

IŠVADOS (II)

- Kiek daugiau nei pusei respondentų aktualu įgyti naujų žinių ar įgūdžių kaip naudotis internetu išmaniajame telefone, o kiek mažiau nei dviem trečdaliams (60,7 proc.) - išmokti naudotis internetu kompiuteryje ar patobulinti turimus įgūdžius. Apie pusei respondentų aktualu įgyti žinių ar įgūdžių kaip naudotis išmaniuoju telefonu ar planšete. Įgyti naujų žinių ar įgūdžių kaip naudotis kompiuteriu (be interneto) norėtų beveik du penktadaliai (39,2 proc.), o kaip naudotis mobiliuoju „paprastu“ telefonu – mažiau nei penktadalis respondentų. Žinios ir įgūdžiai kaip naudotis internetu kompiuteryje, planšete, internetu išmaniajame telefone ir išmaniuoju telefonu, aktualesni vyresniems, žemesnį, nei auštasis išsilavinimas turintiems tyrimo dalyviams.
- Respondentai labiausiai norėtų išmokti dirbti su Microsoft Office programomis, programomis, kurios reikalingos kūrybiams tikslams (pvz., Photoshop, Corel Draw, video medžiagos redagavimo programos), bei naudotis e-paslaugomis.
- Dažniausiomis kliūtimis, trukdančiomis respondentams išmokti geriau naudotis skaitmeninėmis technologijomis, įvardijamos mokytojo ar mokymo vietos nebuvimas, laiko mokymuisi neturėjimas ir poreikio nebuvimas ir/ar motyvacijos stoka.
- D daugiau nei keturi penktadaliai (85,2 proc.) respondentų išmaniuoju telefonu naudojami kasdien. Internetu išmaniajame telefone ar kompiuteryje kasdien naudojami beveik keturi penktadaliai (75,2 proc.) tyrimo dalyvių. Kompiuteriu (be interneto) ir planšete kasdien naudojami beveik trečdalis, o mobiliuoju „paprastu“ telefonu beveik ketvirtadalis respondentų.

IŠVADOS (III)

- Daugiau nei devyni dešimtadaliai respondentų moka skaityti žinias, naujienas interneto portaluose (92,6 proc.) bei ieškoti reikalingos informacijos internete (91 proc.). Beveik devyni dešimtadaliai (89,8 proc.) moka naudotis el. paštu, kiek daugiau nei keturi penktadaliai – socialiniais tinklais (85,1 proc.) bei žiūrėti video siužetus, filmus, laidas per internetą (83,3 proc.), o kiek mažiau nei keturi penktadaliai – skambinti ar rašyti žinutes naudojant mobiliąsias programas (76 proc.). žinias. Moterys, jaunesni asmenys, turintys aukštąjį išsilavinimą bei dirbantieji, šiuo metu nedirbantys ar ūkininkai dažniau nurodė mokantys atlikti šiuos veiksmus internete, nei vyrai, vyresni respondentai, įgiję žemesnį, nei aukštasis išsilavinimas bei pensininkai. Didesnė dalis nemokančių atlikti aptariamas funkcijas internetu norėtų išmokti tai daryti ar patobulinti žinias.
- Kiek daugiau nei keturi penktadaliai respondentų moka naudotis elektronine bankininkyste (81,8 proc.), o kiek daugiau nei du trečdaliai – pirkti prekes, paslaugas elektroninėse parduotuvėse (70,9 proc.) bei registruotis pas gydytoją internetu (67,7 proc.). Kiek daugiau nei pusė respondentų moka užsisakyti kelionės bilietus, viešbučių, transporto paslaugas, pirkti bilietus į renginius, naudotis elektroniniu parašu, deklaruoti pajamas ir turtą internetu bei naudotis elektroninėmis viešosiomis paslaugomis. Tik kiek daugiau nei trečdalis respondentų moka mobiliuoju telefonu sumokėti už automobilio parkavimą. Jaunesni asmenys, turintys aukštąjį išsilavinimą bei dirbantieji, šiuo metu nedirbantys ar ūkininkai, gyvenantys didmiesčiuose ar rajono centruose dažniau nurodė mokantys atlikti šiuos veiksmus internete, nei vyresni respondentai, įgiję žemesnį, nei aukštasis išsilavinimas, pensininkai, bei gyvenantys miesteliuose ar kaimo tipo gyvenvietėse. Moterys dažniau nei vyrai nurodė mokančios naudotis elektronine bankininkyste, registruotis pas gydytoją internetu bei naudotis elektroniniu parašu, o vyrai dažniau nei moterys – naudotis elektroninėmis viešosiomis ir administracinėmis paslaugomis bei mobiliuoju telefonu sumokėti už automobilio parkavimą. Didesnė dalis nemokančių atlikti aptariamas funkcijas internetu norėtų išmokti tai daryti ar patobulinti žinias.

IŠVADOS (IV)

- Kiek daugiau nei keturi penktadaliai respondentų nepritarė teiginiams, kad naudojimasis kompiuteriais ir telefonais yra tuščias laiko gaišimas (81,4 proc.) bei, jog naudojimasis skaitmeninėmis technologijomis jiems kelia baimę (80,1). Tik kiek daugiau nei dešimtadalis nurodė galintys puikiai apsieiti be išmaniaus telefono ir kiek mažiau nei dešimtadalis – be kompiuterio ir interneto.
- Kiek daugiau nei pusė respondentų pritarė teiginiui, jog žino pagrindines saugaus naudojimosi internetu taisykles, todėl internete jaučiasi saugūs ir kiek mažiau nei du penktadaliai (37,3 proc.) respondentų pritarė teiginiui, kad jiems pakanka žinių, kaip saugiai naudotis internetu. Su minėtais teiginiais dažniau sutiko jaunesni, aukštąjį išsilavinimą turintys bei dirbantys asmenys, nei vyresni, turintys žemesnį, nei vidurinį išsilavinimą bei pensininkai.